

Perseiden 1997 : Post Varsseveld

Hans Betlem ¹

1. Lederkarper 4, 2318 NB Leiden

Traditioneel ook weer een grote actie vanuit Varsseveld waarbij dit jaar het begrip "droppost" een extra dimensie had gekregen door het ontstaan van een nieuwe, zelfstandige waarnemingsgroep vanuit Varsseveld.

Al tijdens de roemruchte Leonidenactie vanuit Spanje in 1996 ontstond bij Guus Docters van Leeuwen, Olga van Mil en Jeffrey Landlust het idee om een eigen waarnemingspost "Orion" op te richten. Orion opereerde tijdens de zomeractie van 1997 nog grotendeels vanuit Varsseveld maar hoopt de komende jaren zelfstandig verder te kunnen gaan. Voorlopig worden de met het oog op de Spanje actie 1996 gebouwde batterijen, voorzien van zenit camera's, 14 in totaal, ingezet.

Zomeractie 1997

De Varsseveld actie was dit jaar maar gedurende twee weken ingepland. De periode van 26 juli tot 2 augustus stond in het teken van uitrusten en vakantie houden. Varsseveld was toen slechts bemenst door Annemarie Zoete, Guus Docters van Leeuwen, Michelle van Rossum en Hans Betlem. Er stonden geen waarnemingen gepland in deze week en het zou achteraf ook niet gekund hebben want er deed zich geen enkele heldere nacht voor. Wel werd er al verkennend werk gedaan voor het vinden van een goede locatie voor de toekomstige post Orion. Die verkenning werd vooral in zuidelijke richting in Duitsland uitgevoerd om ook een wat kleinere simultaanlijn naar Jaap van 't Leven in Bosschenhoofd te kunnen bewerkstelligen. Verschillende locaties werden geprobeerd, maar Orion zou zelf de week erop bij nacht de geschiktheid van deze plaatsen uit moeten testen.

Waarnemen...

Op zaterdag 2 augustus arriveerde de waarnemingsploeg als aanvulling op de al aanwezigen en kon het echte werk beginnen. Oudgedienden Olga van Mil en Jeffrey Landlust, het toekomstige Orion en nieuwkomers Christien Riep, Bart de Jonge en Frank Magnee maakten hun opwachting.

Zij vielen met hun neus in de boter. Met het starten van deze week en de geplande waarnemingsactiviteiten

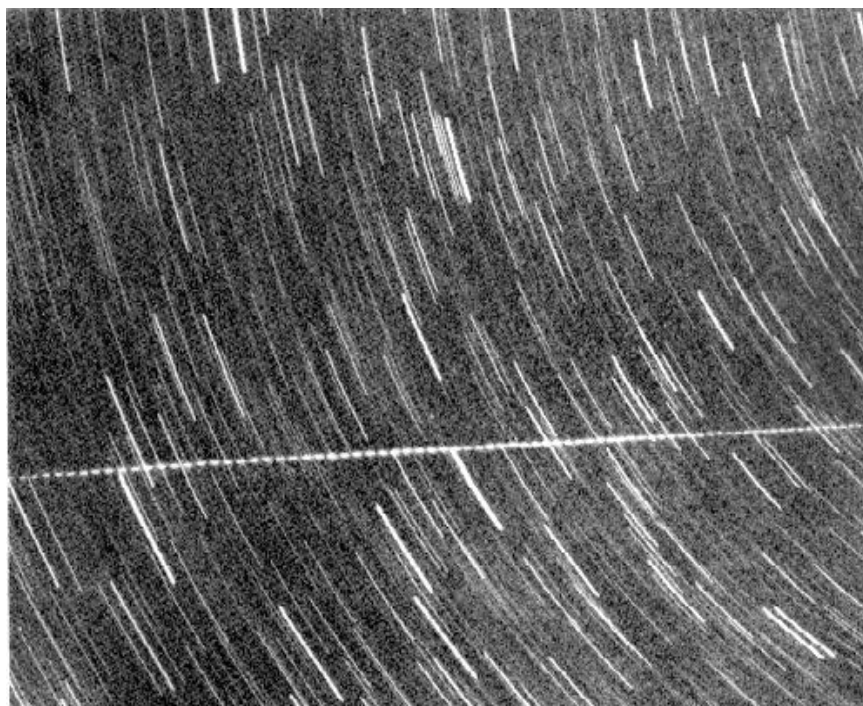

Foto 1 : *Capricornide van magnitude -2, simultaan met post Biddinghuizen, op 6 augustus 1997 om 0h48m43s UT.*

leek ook de zomer van 1997 een tot dusverre miserabele start goed te moeten gaan maken en kon er volop waargenomen worden.

Vanaf 4/5 augustus was verder elke nacht helder met uitzondering van 9/10. Maar die nacht was als rustnacht tussendoor meer dan welkom.

Vooraf de nacht 4/5 augustus viel op door het grote aantal heldere meteoren. Vaak is het fotografisch maar matigjes gesteld in de eerste augustusdagen. De nacht 4/5 augustus leverde maar liefst 20 fotografische treffers op met als hoogtepunt de schitterende Capri-

cornide van magnitude -5 die om 23h38m08s UT hoog aan de hemel in de Lier in een reeks felle flares ten onder ging. Toen de camera's in de diepe ochtendschemering sloten hadden we een achttiental simultaanopnamen latent op de negatieven zitten. Ook de nacht 5/6 augustus leverde een leuk aantal fotografische meteoren op, maar daarna kwam de klad erin. Slechts een enkel exemplaar van fotografeerbare helderheid zou zich nog vertonen.

Toch bleef het genieten met elke nacht helder. Een rustig slaap- leef en

Foto 2 : Al ver voor het Perseïdenmaximum lieten zich heldere Perseïden zien. Dit -3 exemplaar werd gefotografeerd vanuit Varsseveld op 9 augustus 1997 om 0h56m57s UT.

waarneemritme zonder de onzekerheid over weersvooruitzichten.

We hebben in deze periode geen enkele keer weerberichten beluisterd en amper naar de Meteosat beelden bij electronica leverancier Visscher gekeken. Het was gewoon warm, droog, stabiel en vooral helder zomerweer.

Op 9 augustus wisselde de ploeg. Christine, Mark en Frank vertrokken. Kees Roos, Els Riep, Marlous Pet en Robin van Gaal, allemaal inmiddels vertrouwde namen, namen hun plaat-

sen in. Met deze kernploeg konden we het Perseïdenmaximum wel aan.

De weersvooruitzichten naar het maximum toe wezen op teruggang. Onweer en overgang naar een "ander" weertype, een weerbericht dat we al zo veel jaren hadden gehoord rond het Perseïdenmaximum. In mijn herinneringen moesten we teruggaan tot 1983 voor een enigszins acceptabel Perseïdenmaximum, althans wat het weer betreft. Meestal is de tweede augustusweek berucht voor weersomslagen.

Zo niet dit jaar. Fronten, regen en onweer smolten weg in de voorspellingen en ook een gevreesde toename van de heiligheid door de hogere temperaturen bleef uit.

10/11 augustus. Genieten. Post Orion had zich na een wat teleurstellende eerste nacht in Duitsland inmiddels gesetteld in Bussloo, daar waar de sterrenkampen ooit hun oorsprong vonden. Een prachtige nacht met veel heldere meteoren.

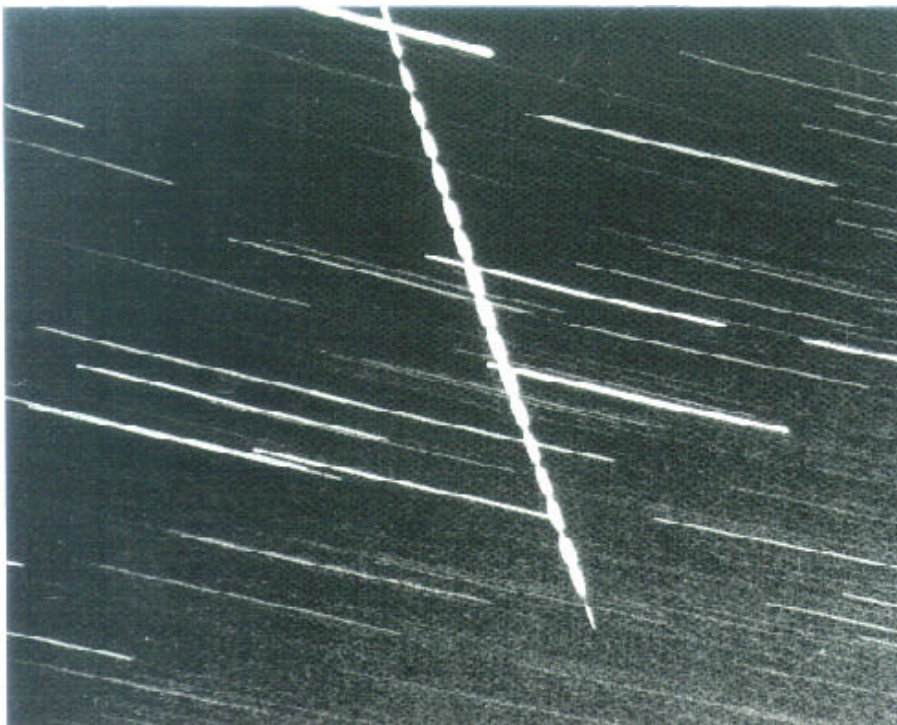
En toen de nacht der nachten. Geen wolkje aan de lucht. Glashelder, van avond tot ochtendschemering. Harken. De -2'en en -3'en waren niet van de lucht. Inmiddels haast vervlogen herinneringen aan deze nacht laten vooral zwakkere meteoren zien. Het hoogtepunt van de nacht kwam even na 1 uur UT toen enkele heldere vuurbollen zeer kort na elkaar verschenen in de Grote Beer en Pegasus. Veel te vroeg kwam na 2h UT de ochtendschemering erin. Dit soort nachten hebben we maar zelden. Toch wordt met name het fotografisch waarnemingswerk routine. Command backs opstarten, even de eerste opname controleren en... achterover liggen maar. En wanneer alle nachten helder zijn en je gewoon de geplande reeksen opnamen kunt maken, wordt het om de twee dagen films wisselen ook al een routine.

Op de 12^e augustus werd het einde van de meegebrachte voorraad films bereikt, mede doordat ook post Orion gretig meeknaagde aan de voorraad. In totaal werden 37 camera's van film voorzien waarvan Varsseveld 115 rolletjes belichtte en Orion 42 stuks.

Net op tijd kon op 12 augustus een nieuwe voorraad per postorder bestelde films van het postkantoor in Varsseveld worden opgehaald.

12/13 augustus : Hooggespannen verwachtingen ondanks een dag bezwangerd met cirrus. De onweersstoring begon nu toch wel dichterbij te komen.

In de vooravond optimistische geluiden van onze collega's te Biddinghuizen. "Er komt een smalle zone met veel cirrus over. Daar zitten jullie nu onder; hier wordt het al weer beter".

Figuur 3 : *Eén van de -4 vuurbollen in de nacht van 11/12 augustus. Van de "zuidelijke" vuurbol pakte één van de camera's van de middenbatterij het laatste deel. 12 augustus 1997 1h09m04s UT, simultaan met Biddinghuizen en Boschenhoofd.*

Toch zou de cirrus ons die nacht nog flink parten blijven spelen en vooral in de voornacht, met al weer maanlicht, zou het aantal fotografische opnamen flink getemperd worden. Maar ook 12/13 augustus is een mooie nacht en goed voor flink wat (simultaan)opnamen.

Regelmatig GSM contact met onze "afgescheiden" collega's in Bussloo en post Biddinghuizen maakte ons toch wel duidelijk, dat "Varsseveld" qua cirrus er het slechtste in zat. Pas een uurtje voor de ochtendschemering was de hemel weer geheel cirrusvrij.

Desondanks hebben alle 23 camera's de volledige nacht doorgedraaid.

Video activiteiten zijn er vanuit Varsseveld niet geweest deze zomer. Deels omdat de apparatuur uit elkaar ligt voor een grondige verbouwing (met name de behuizing was toe aan iets "stevigers" in de Varsseveld lijn) maar ook omdat de dreun van het uitmeten van ruim 800 video meteoren tussen april en juli nog even na klonk...

De nacht 13/14 augustus was onze afsluiter. Er werd recreatief waargenomen onder het genot van enkele flessen champagne en bij een zeer matige grensmagnitude.

Op 16 augustus keerde de expeditie huiswaarts en werd de draad van het normale leven weer opgepakt, nou ja, normaal : Natuurlijk moesten er nog 157 films en 8 spektraalplaten ontwikkeld worden en wilde ook de DMS webmaster de gegevens van post Varsseveld op het net. Werk genoeg maar gelukkig ook meerdere handen om het uit te voeren.

Inmiddels zijn alle opnamen uitgelouped, gerubriceerd en worden er simultanen gezocht.

Simpro in excel

Het uitzoeken van simultaanopnamen tussen verschillende (grote) fotolijsten was in het verleden altijd een immens werk, omdat van elke lijst elke meteor met alle andere lijsten gecontroleerd moest worden.

Sinds kort is dit proces versneld. Aan de fotolijsten, die volgens een vast protocol in Ms-Excel® worden opgesteld, is een aantal rekenmodules gekoppeld, waaraan de fijnproever de oude Simpro programma's van Casper zal herkennen.

Bij de fotolijst kunnen basis- en simultaanpost aangeklikt worden waarna de hele lijst wordt doorgerekend naar de aangeklikte simultaanpost en in aparte kolommen wordt weergegeven. Deze kolommen kunnen vervolgens gekopieerd worden naar de lijst van de betreffende post waarna het ontstane bestand gesorteerd wordt op datum en tijd. Alle simultaanopnamen verschijnen dan netjes onder elkaar en zijn herkenbaar aan de overeenkomstige declinaties en rechte klimmingen.

Het bepalen van RA en DEC van de gefotografeerde meteoren, niet direct één van mijn favoriete klusjes, is veel sneller en vooral nauwkeuriger te doen met Astrorecord. Vereiste is wel, dat alle gefotografeerde meteoren op foto CD staan. De simultaanparen matchen op deze manier met grote nauwkeurigheid en er worden weinig of geen simultanen gemist.

Resultaten

Biddinghuizen heeft ons ditmaal overtroffen, maar toch siert een opname van post Varsseveld de voorplaat van deze Radiant. De scores bedragen 210 verschillende meteoren voor Biddinghuizen en 200 stuks voor Varsseveld. Ook de scores van Boschenhoofd (54) en van Orion (34) mogen er zijn. Als Varsseveld niet de pech had gehad met de hardnekkige cirrus in de nacht 12/13... Deze nacht hebben we maar matig kunnen scoren (25 treffers).

Er wordt nog hard aan de definitieve simultanenlijst gewerkt, maar per half oktober staan er 74 n-multaanopnamen met 171 uit te meten negatieven te boek. Voor de komende winter zijn de fotografische verwerkers weer van de straat. En dat komt mooi uit, want tijdens de Perseïdenactie 1997 te Varsseveld is door eenieder inzet het

meet- en rekenwerk aan de fotografische Geminiden 1996 afgerond. Op naar de volgende actie !

Figuur 4 : De -6 Perseïde vuurbol van 12 augustus 1997 1h08m23s UT, die door vrijwel alle posten in de

Grote Beer werd waargenomen. Ook deze vuurbol is simultaan met Biddinghuizen.